

Cirkulärnr: 2006:18
Dariernr: 2006/0876
Handläggare: Laina Kämpe
Avdelning: Avdelningen för lärande och arbetsmarknad
Datum: 2006-05-23
Mottagare: Barnomsorg
Skola
Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg
Länsstyrelsernas sociala enheter
Rubrik: Ansvar för utbildning och särskilda stödinsatser i skola
och barnomsorg vid placeringar i annan kommun m.m.
Ersätter: 1997:202
Bilagor: Folkbokföringslagen
Huvudmannaskap för skolor

CIRKULÄR 2006:18

Avd för lärande och arbetsmarknad
Laina Kämpe

Barnomsorg
Skola
Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg
Länsstyrelsernas sociala enheter

Ansvar för utbildning och särskilda stödinsatser i skola och barnomsorg vid placeringar i annan kommun m.m.

Bakgrund och syfte

Med anledning av de många frågor vi får från kommunerna avseende kostnadsansvar för olika insatser för barn och unga som av de sociala myndigheterna placeras i annan kommun ges följande vägledning.

För barn och unga som placeras i familjehem i annan kommun tar vägledningen, när det gäller skola, i första hand sikte på de fall där barnet folkbokförs i den kommun där familjehemmet är beläget. Kostnadsansvaret för skolgången överförs i och med att folkbokföringen ändras till den nya kommunen. För barn och unga som placeras i hem för vård eller boende (HVB) i annan kommun gäller i normalfallet att barnet behåller sin folkbokföring i den placerande kommunen. Den placerande kommunen har därmed kvar kostnadsansvaret för barnets skolgång oavsett om denna ordnas i en kommunal skola eller i en fristående skola. Samma förhållande gäller också för barn och unga som vistas i särskilda ungdomshem (SIS-institutioner). Utdrag ur folkbokföringslagen bilägges, se bilaga 1.

Syftet med vägledningen är att visa på sätt att samråda och komma överens om vilka insatser som kan bli aktuella samt tydliggöra kostnadsansvaret för de olika insatserna. För att förskoleverksamhet och skolgång ska fungera på ett ändamålsenligt sätt för elever som är placerade i familjehem eller hem för vård och boende (HVB) måste samråd ske mellan socialtjänsten i den placerande kommunen och skolstyrelse/motsvarande i den mottagande kommunen helst innan placering sker.

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
info@skl.se, www.skl.se

Samråd måste också ske med socialtjänsten i den kommunen där barnet ska placeras. Socialtjänsten i den placerande kommunen har ett ansvar enligt socialtjänstlagen för att sådant samråd sker (SoL 6 kap. 6 §). Huvudmannaskap för skolor redovisas i bilaga 2.

Problemet

Inför en placering i familjehem eller HVB-hem eller bostad med särskild service enligt LSS är det ett ansvar för den mottagande kommunen att erbjuda förskola, förskoleklass och skola. De barn och unga som det handlar om har ofta behov av många olika former av stöd. De meningsskiljaktigheter som uppstår mellan kommuner har ofta sin grund i tolkningen av de begrepp som används. Begrepp som används är individuellt behovsprövat stöd, individuellt behovsprövade tjänster, extraresurser, personligt stöd m.m. Någon entydig definition av de olika begreppen som förekommer finns inte utan tolkningen måste ske utifrån den lagstiftning som blir aktuell. Till exempel insatser enligt socialtjänstlagen anknyter till ett socialt behov medan insatser enligt skollagen utgår ifrån pedagogiska bedömningar.

Det bör noteras att individuella bedömningar ska göras såväl enligt SoL och LSS som enligt skollagstiftningen. Nedan redogörs för de olika insatser som kan förekomma enligt de tre lagstiftningsområdena.

Stödinsatser enligt SoL

Genom ändring i socialtjänstlagen 1 juli 1997 har den placerande kommunen ansvaret när det gäller att tillgodose behovet av individuella stödinsatser för bl.a. barn och unga som placerats i annan kommun (16 kap. 2 § 1st SoL). Det innebär att den placerande kommunen har ett ansvar för sociala insatser i skolan för elever om det behövs för en fungerande skolgång.

Av prop.1996/97:124 ”Ändringar i socialtjänstlagen” s. 159 framgår ”Det är också enligt regeringen rimligt att placeringskommunen svarar för de extraresurser som krävs för en fungerande skolgång i vistelsekommunen. Behöver barnet av sociala och/eller psykologiska skäl personligt stöd under vistelsen i skolan bör denna insats bekostas av den kommun som har placerat barnet i familjehemmet.” Det är också den placerande kommun som utreder och beslutar om sådant stöd. Detta innebär att det stöd som avses ska ges utifrån sociala eller psykologiska skäl. Stöd i form av pedagogiska insatser är alltså ett ansvar för skolan i den kommun där man är folkbokförd.

Individuellt stöd utifrån barnets egna behov

Om ett barn efter beslut av en kommun vistas i familjehem eller i ett hem för vård och boende i en annan kommun har socialtjänsten i den placerande kommunen kostnadsansvaret för det individuellt behovsprövade stödet enligt skollagen 2 a

kap. 9 §, som barnet kan behöva. De verksamheter som kan komma ifråga som individuellt behovsprövat stöd är plats i förskoleverksamhet eller i fritidshem.

Den placerande kommunen ansvarar för det individuellt behovsprövade stödet, dvs. har kostnadsansvaret och beslutar om vilka insatser som behövs, t.ex. assistent. Den kommun där barnet vistas ansvarar för att erbjuda ytterligare omsorg i den omfattning som familjehemsföräldrarna har behov av. Det innebär att kommunerna måste komma överens om behovet av sammantagen tid i förskolan och kostnadsfördelningen.

Stödinsatser enligt LSS

Korttidstillsyn enligt LSS

Elever i obligatoriska särskolan har rätt till skolbarnsomsorg enligt samma förutsättningar som elever i grundskolan. Barn som är över tolv år och som omfattas av LSS har vid behov rätt till insatsen korttidstillsyn enligt LSS 9 § punkt 7 om föräldrarna arbetar eller studerar. Insatsen ges före och efter skoldagen samt under lov. Korttidstillsyn är en avgiftsfri insats. En kommun kan upphandla korttidstillsyn i en annan kommun. Den kommun som beviljat insatsen står för kostnaden.

Hjälp och stöd under skoldagen

Inom alla verksamheter för barn och unga kan det finnas funktionshindrade som har behov av praktisk hjälp under tiden i förskola och skola. För att det ska fungera behövs någon form av assistans. Vanligtvis uppfyller inte eleven lagens krav för att få insatsen personlig assistent enligt LSS.

I proposition 1992/93:159 s. 65 och 67 - Stöd och service till vissa funktionshindrade, anges ” Barn med funktionshinder har ofta särskilda behov av stöd i barnomsorg, skola och fritid. Om barnets behov av särskilt stöd i t.ex. förskola och skola inte tillgodoses inom ramen för den ordinarie verksamheten, bör det vara huvudmannens uppgift att se till att resurser tillförs verksamheten med hänsyn till barnets behov. Det kan innebära att personaltäteten höjs eller att verksamheten tillförs specialpedagogiskt stöd. En annan åtgärd kan vara elevassistans”.

Boende enligt LSS 9 § punkt 8

Elever som beviljas boende enligt LSS 9 § punkt 8 ska tas emot i ett hem som drivs av en offentlig eller av en enskild vårdgivare. I det senare fallet krävs tillstånd av länsstyrelsen som även har tillsyn över verksamheten.

Tillstånd krävs även för det boende enligt som fristående särskolor erbjuder elever som till följd av skolgången inte kan bo i föräldrahemmet.

Ansvar enligt skollagstiftningen

Förskola, skolbarnsomsorg och förskoleklass

Enligt 2 a kap. 1 § skollagen gäller att den kommun där familjehemmet finns ska erbjuda de barn som stadigvarande vistas i kommunen förskola, skolbarnsomsorg och förskoleklass. Verksamhet ska erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn till vårdnadshavarnas (familjehemsföräldrarnas) arbete eller studier eller barnets eget behov.

Det är den kommun där barnet stadigvarande vistas som har ansvar för att erbjuda plats i förskola, förskoleklass och skolbarnsomsorg. Någon koppling till folkbokföring finns inte och inte heller någon reglering av kostnadsansvaret. Detta innebär att det är den kommun där barnet stadigvarande vistas som ska stå för kostnaderna avseende det omsorgsbehov som uppstår utifrån familjehemsföräldrarnas arbete eller studier. Kostnaderna för familjehemsplacerade barns individuellt behovsprövade stöd utifrån barnets behov redovisas under avsnittet - stödinsatser enligt SoL.

Grundskola och obligatorisk särskola

För grundskola och obligatorisk särskola gäller enligt skollagen 4 kap. 5 § respektive 6 kap. 5 § att för var och en som har rätt att gå i sådan skola ska hemkommunen sörja för att sådan utbildning kommer till stånd. I de fall det gäller elever som tillhör särskolans personkrets är det hemkommunen som beslutar om mottagande i särskolan. Med hemkommun avses den kommun där eleven är folkbokförd. Kostnadsansvaret för utbildningen och de extra insatser av pedagogisk karaktär som kan behövas faller därmed på hemkommunen. De särskilda pedagogiska stödinsatser som finns att tillgå regleras i grundskoleförordningen 5 kap. 5 § respektive särskoleförordningen 5 kap. 5 §.

Gymnasieskola

För gymnasieskolan gäller enligt skollagen 5 kap. 5 § och 13 § att hemkommunen är skyldig att erbjuda utbildning på nationella, specialutformade och individuella program. I de fall kommunen inte kan erbjuda sökt utbildning har elever rätt att få sin utbildning i annan kommun eller genom landstingets försorg. Hemkommunen har i sådana fall skyldighet att betala interkommunal ersättning till skolhuvudmannen. De särskilda pedagogiska stödinsatser som finns att tillgå regleras i gymnasieförordningens 8 kap. 1, 1a, 2, 3, 4, 5 och 6 §§. Kostnadsansvaret för utbildningen och de extrainsatser av pedagogisk karaktär som kan behövas åligger hemkommunen.

Gymnasiesärskola

Även när det gäller elever i gymnasiesärskolan är det styrelsen för särskolan i hemkommunen som beslutar om att en elev från obligatoriska särskolan ska tas emot i skolformen gymnasiesärskola. Enligt skollagen 6 kap. 9 § ska styrelsen för gymnasiesärskolan där eleven har tagits emot avgöra om en elev från obligatoriska särskolan ska tas emot på ett nationellt, specialutformat eller individuellt program i gymnasiesärskolan. Styrelsen för gymnasiesärskolan avgör också om en elev på ett individuellt program ska få yrkesträning eller verksamhetsträning. Erbjudande om utbildning kan avse utbildning som anordnas inom kommunen eller i annan kommun eller landsting i enlighet med samverkansavtal. Hemkommunen betalar interkommunal ersättning för utbildning som erbjuds av annan kommun eller av landstinget. De särskilda pedagogiska stödinsatser som finns att tillgå regleras i gymnasiesärskoleförordningen 8 kap. 1, 1a, 2 och 3 §§. Kostnadsansvaret för utbildningen och de extrainsatser av pedagogisk karaktär som kan behövas åligger hemkommunen.

Elevhälsa/motsvarande

De insatser som elevhälsan/motsvarande ansvarar för inom skolans ram omfattar också placerade barn och unga.

Familjehemsplacerade barn och unga

Med hänvisning till 16 kap. 2 § 1 st. SoL kan följande arbetsgång tillämpas i de fall där barn familjehemsplaceras i annan kommun enligt SoL eller lagen om vård av unga (LVU).

1. Socialtjänsten i den placerande kommunen svarar, enligt SoL 6 kap. 6 §, för att samråd sker inför placeringen både med socialtjänsten och den förvaltning som ansvarar för pedagogisk verksamhet för barn och unga i den kommun i vilken placeringen planeras. Samrådet går ut på att klargöra vilka nya åtaganden som ankommer på kommunen och ansvarsfördelningen mellan kommunerna vad gäller kostnader för de särskilda stödinsatser som kan komma att behövas.
2. I de fall det handlar om förskola, skolbarnsomsorg eller förskoleklass åligger det vistelsekommunen att erbjuda dessa verksamheter. Någon reglering av kostnadsansvaret finns inte vilket innebär att den kommun som anordnar insatsen också står för kostnaderna. Om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver stöd i sin utveckling är det att betrakta som ett individuellt behovsprövat stöd enligt skollagen 2 a kap. 9 § och då är det den placerande kommunen som beslutar om och bekostar insatserna för detta stöd. En plats i förskola eller fritidshem enligt skollagen 2 a kap. 9 § ska erbjudas oavsett om vårdnadshavarna (familjehemsföräldrarna) har behov

av tillsyn eller inte. För sådan plats i förskolan som avses i skollagen 2 a kap. 9 § får avgift tas ut endast till den del som överstiger 15 timmar per vecka eller 525 timmar per år.

3. I de fall det handlar om grundskola, särskola och gymnasieskola följer som tidigare nämnts kostnadsansvaret för utbildningen inklusive extra pedagogiskt stöd som beslutas med stöd av grundskoleförordningen 5 kap. 1 §, särskoleförordningen 5 kap. 1 §, gymnasiesärskoleförordningen 8 kap. 1, 1a, 2 §§ respektive gymnasieförordningen 8 kap. 1, 1a, 2 §§ av var eleven är folkbokförd.
4. Om det inte sker någon ändring i folkbokföringen är det den placerande kommunen i egenskap av folkbokföringskommun som ska stå för kostnaderna för utbildningen inklusive det extra pedagogiska stödet. För att undvika tvister om kostnader för skolgången och extra insatser som kan komma att behövas kan placerande socialnämnd informera skolförvaltningen i den egna kommunen om att barnet har placerats i annan kommun.

Eventuella frågor besvaras av Laina Kämpe 08-452 79 37, Ann Sofi Agnevik 08-452 75 40, Ellinor Englund 08-452 75 46 och Sara Roxell 08-452 76 04.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för lärande och arbetsmarknad

Britta Rundström

Laina Kämpe

Bilagor:

- 1 Folkbokföringslagen
- 2 Huvudmannaskap för skolor